

Sygn. akt. III RC 241/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lipca 2016 r.

Sąd Rejonowy w Olkuszu III Wydział Rodzinny i Nieletnich

w składzie następującym:

Przewodniczący SSR Gabriela Krawczyk

po rozpoznaniu w dniu 11 lipca 2016 r. w Olkuszu

na rozprawie

sprawy z powództwa Z. W.

przeciwko S. W.

o alimenty

oraz sprawy z powództwa S. W.

przeciwko Z. W.

o ustalenie nieistnienia obowiązku alimentacyjnego

1. Przedłuża obowiązek alimentacyjny S. W., PESEL: (...) względem byłej żony Z. W., PESEL: (...) i zasądza od S. W. na rzecz Z. W. alimenty w wysokości po 300zł.(trzysta złotych) miesięcznie, płatne do jej rąk do dnia 15-go każdego następującego po sobie miesiąca z góry z ustawowymi odsetkami w razie zwłoki w płatności którejkolwiek z rat, poczynając od dnia 3 sierpnia 2015r. - a to w miejsce świadczeń zasądzonych w wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 12.07.2010r., sygn. akt XI C 2968/09;
2. W pozostałej części powództwo Z. W. oddala ;
3. Oddala powództwo S. W. ;
4. Wyrokowi w pkt. pierwszym nadaje rygor natychmiastowej wykonalności;
5. Koszty postępowania między stronami wzajemnie znosi;
6. Nakazuje pobrać od pozwanego S. W., PESEL: (...) na rzecz Skarbu Państwa – Sąd Rejonowy w Olkuszu kwotę 180zł. (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem opłaty sądowej od uiszczenia której strona powodowa była zwolniona z mocy ustawy oraz kwotę 684,60zł. (sześćset osiemdziesiąt cztery złote 60/100) i kwotę 6,00 złotych (sześć złotych) za odpis wyroku z klauzulą wykonalności.

Sygn. akt. III RC 241/15

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 11 lipca 2016 r.

Pozwem z 18 września 2015 r. Z. W. wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanego S. W. alimentów w kwocie po 500 zł miesięcznie od 1 sierpnia 2015 r., płatnych do dziesiątego dnia każdego miesiąca z góry, z odsetkami w razie

uchybień płatności którejkolwiek z rat, o nadanie wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powódka wskazała, że na mocy wyroku rozwodowego pozwany był zobowiązany do uiszczania na jej rzecz kwoty 300 zł miesięcznie tytułem przyczyniania się do kosztów utrzymania powódki. Obecnie Z. W. znajduje się w bardzo trudnej sytuacji finansowej. Odkąd pozwany zaprzestał płacenia alimentów w sierpniu 2015 r. jej jedynym źródłem dochodu jest renta w wysokości 619 zł. Powódka nie może podjąć pracy ze względu na stan zdrowia – pozostaje bowiem w stałym leczeniu psychiatrycznym. Choroba spowodowana została nagannym zachowaniem byłego męża. Pozwany jest natomiast zatrudniony w Kluczewskich Zakładach (...) i otrzymuje wynagrodzenie w kwocie około 2.500 zł miesięcznie.

W piśmie stanowiącym odpowiedź na pozew oraz powództwo wzajemne pozwany wniósł o ustalenie nieistnienia obowiązku alimentacyjnego wobec Z. W. z dniem 4.08.2015r. oraz o oddalenie powództwa Z. W. w całości. W uzasadnieniu wskazał, że w dniu 4 sierpnia 2015 r. upłynął wymagany ustawowo pięcioletni okres od dnia uprawomocnienia wyroku rozwodowego, na skutek czego jego obowiązek alimentacyjny wygasł. Ponadto powódka zaczęła leczyć się w wyniku utraty pracy i na rencie przebywała już w dacie rozvodu. Nie jest zatem prawdą, że rozchorowała się na skutek jego nagannego zachowania. Powódka nigdy nie czyniła starań w celu uzyskania zatrudnienia. Strony kontaktują się telefonicznie, pozwany pomaga również powódce w naprawach sprzętu domowego czy transporcie opału. Pozwany nie posiada żadnego majątku, samodzielnie musi ponosić koszty utrzymania domu, którego stan prawny nie jest uregulowany, wspomaga również finansowo syna stron, który przebywa w zakładzie karnym. Powódka jest natomiast właścicielką części gospodarstwa rolnego, sprzedała również otrzymaną od matki działkę budowlaną.

Na posiedzeniu w dniu 30 listopada 2015 r. pełnomocnik powódki sprecyzował żądanie wskazując, że dotyczy ono przedłużenia okresu alimentacyjnego i podwyższenia kwoty alimentów do 500 zł. Wniósł również o oddalenie powództwa wzajemnego.

Na posiedzeniu w dniu 11 lipca 2016 r. pełnomocnik powódki wniósł o nieobciążanie powódki wydatkami za opinię biegłego. Pozwany wniósł natomiast o obciążenie powyższymi wydatkami strony po połowie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Z. W. i S. W. zawarli związek małżeński 20 czerwca 1981 roku. Posiadają jedno wspólne dziecko – syna P. W., który jest osobą dorosłą i mieszka z Z. W.. W dniu 12 lipca 2010 roku ich małżeństwo zostało rozwiązane przez rozwód bez orzekania o winie. W wyroku rozwodowym Sąd Okręgowy w Krakowie w sprawie o sygn. akt XI C 2968/098 zasądził od S. W. na rzecz Z. W. kwotę po 300 zł miesięcznie tytułem przyczyniania się do jej kosztów utrzymania. Orzeczenie stało się prawomocne dnia 3 sierpnia 2010 r.

[dowody: wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 12 lipca 2010 r., sygn. akt XI C 2968/09 – k. 5, przesłuchanie powódki Z. W. - protokół rozprawy z dnia 11 lipca 2016 r., rejestracja od 00:11:26]

S. W. regularnie płacił zasądzone powyższym wyrokiem alimenty.

[dowody: potwierdzenia nadania przekazu pocztowego – k. 33 – 36, przesłuchanie powódki Z. W. - protokół rozprawy z dnia 11 lipca 2016 r., rejestracja od 00:11:26, przesłuchanie pozwanego S. W. - protokół rozprawy z dnia 11 lipca 2016 r., rejestracja od 00:28:45]

Od 1991 r. Z. W. pozostaje w stałym leczeniu psychiatrycznym i neurologicznym w związku ze zdiagnozowanymi zaburzeniami depresyjnymi. Była kilkakrotnie hospitalizowana na oddziale psychiatrycznym (...) w O.. Ma problemy ze snem, co spowodowało uzależnienie od leków uspokajających i nasennych. Ponadto kobieta ma problemy ze wzrokiem.

[dowody: dokumentacja medyczna – k. 6 – 8, 66, przesłuchanie powódki Z. W. - protokół rozprawy z dnia 11 lipca 2016 r., rejestracja od 00:11:26]

Z. W. jest osobą trwale częściowo niezdolną do pracy. Od 1994 r. pobiera rentę. Potencjalnie może być zatrudniona na stanowisku niewykwalifikowanego pracownika fizycznego, w niepełnym wymiarze czasu pracy.

[dowody: opinia sądowno - lekarska z załącznikami – k. 94 – 136, decyzja o przyznaniu renty – k. 18 – 21 akt emerytalno – rentowych Z. W.]

Z. W. mieszka w domu razem z synem. Mężczyzna przebywa obecnie w zakładzie karnym za znęcanie się nad matką. Ponadto nadużywa alkoholu, jest agresywny, matka boi się go. Wobec P. W. została orzeczona eksmisja, która jednak nie została wyegzekwowana przez Z. W..

Z. W. obecnie otrzymuje rentę w wysokości 619,69 zł miesięcznie. Wydatki związane z utrzymaniem domu wynoszą: opłata za energię – około 61 zł miesięcznie, gaz – 75 - 91 zł na dwa miesiące, woda – około 68 zł miesięcznie. Ponadto kobieta ponosi koszty zakupu węgla na opał. Z. W. regularnie wykupuje przepisane jej leki, na które przeznaczona kwota około 200 zł miesięcznie. Powódka twierdzi, że nie stać ją na zakup okularów.

Gdy P. W. przebywa poza zakładem karnym opłaty za media wzrastają. Przed osadzeniem w więzieniu P. W. pracował dorywczo i przekazywał matce kwotę 100 – 200 zł miesięcznie na utrzymanie domu. Następnie jednak wyłudzał te pieniądze prosząc Z. W. o środki na zakup alkoholu.

S. W. okazjonalnie pomagał Z. W., przywoził jej jedzenie, drewno, naprawiał zepsute rzeczy. Od około roku już tego nie robi.

Gdy Z. W. mieszka sama jest w stanie utrzymać się ze świadczenia rentowego oraz kwoty 300 zł przekazywanej jej przez byłego męża.

[dowody: faktury i rachunki – k. 9 – 11, 15 – 16, 67 - 68, potwierdzenie wypłaty świadczenia – k. 12, dokumenty dostawy – k. 13 – 14, przesłuchanie powódki Z. W. - protokół rozprawy z dnia 11 lipca 2016 r., rejestracja od 00:11:26, przesłuchanie pozwanego S. W. - protokół rozprawy z dnia 11 lipca 2016 r., rejestracja od 00:28:45]

S. W. mieszka sam, pracuje w przedsiębiorstwie papierniczym (...) sp. z o.o., osiągając średnie miesięczne wynagrodzenie w kwocie 2930,54 zł. Ponosi następujące koszty utrzymania domu: opłata za wywóz odpadów komunalnych – 42 zł na pół roku, koszty energii elektrycznej – 80 - 84 zł miesięcznie, opłata za wodę – około 37 zł miesięcznie. Mężczyzna wspiera finansowo przebywającego w zakładzie karnym P. W. przysyłając mu kwoty od 150 do 300 zł miesięcznie.

[dowody: potwierdzenia przelewów – k. 28 – 32, faktury i rachunki – k. 37 - 45 zaświadczenie o wysokości zarobków – k. 46 przesłuchanie pozwanego S. W. - protokół rozprawy z dnia 11 lipca 2016 r., rejestracja od 00:28:45]

Przedstawiony stan faktyczny oparty został na wskazanych wyżej dowodach z dokumentów oraz na przesłuchaniu Z. W. i S. W.. Dokumenty nie były kwestionowane przez żadną ze stron, wobec czego Sąd uznał je za w pełni wiarygodne. Również relacje Z. W. i S. W. są ze sobą spójne i wzajemnie się uzupełniają. Istotą sporu jest w rzeczywistości interpretacja ustawowych przesłanek obowiązku alimentacyjnego a nie okoliczności faktyczne sprawy.

Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego psychiatry T. Z. na okoliczność stanu zdrowia psychicznego powódki. Biegły w swej pisemnej opinii z dnia 20 maja 2016 r. stwierdził, że u Z. W. występują zaburzenia depresyjne, napięcia lękowe. Ciągłe wypowiada myśli rezygnacyjne i przygnębienne, ale nie było dotąd sytuacji aby targnęła się na swoje życie. Od trzech lat powódka nie przebywała w szpitalu na oddziale psychiatrycznym, wystarcza obecnie leczenie farmakologiczne. Stwierdzone uzależnienie od środków nasennych i uspokajających ma nadal niepokwany charakter. Zdaniem biegłego ustalenie częściowej niezdolności do pracy ma charakter trwały. Z uwagi na niskie wykształcenie – szkoła podstawowa i wiek 55 lat zakres możliwych do wykonywania zawodów jest ograniczony.

Mogłaby jedynie wykonywać pracę w niepełnym wymiarze czasu pracy lub też w ramach tzw. spółdzielczości inwalidzkiej. Zdaniem biegłego powódka nie jest gotowa do podjęcia pracy ani nie ma żadnej motywacji do poszukiwania pracy. Wynika to też z jej położenia, mieszka bowiem na wsi, gdzie nie ma zakładów pracy, występuje też u niej prawdopodobnie współzależnienie wcześniej od pijącego męża, a obecnie od pijącego syna.

Sąd podzielił w pełni wnioski zawarte w opinii biegłego (opinia biegłego, k.94-102)

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo główne jest częściowo uzasadnione, natomiast powództwo wzajemne jest niezasadne.

Zgodnie z art. 60 § 1 krio małżonek rozwiedziony, który nie został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia i który znajduje się w niedostatku, może żądać od drugiego małżonka rozwiedzonego dostarczania środków utrzymania w zakresie odpowiadającym usprawiedliwionym potrzebom uprawnionego oraz możliwościom zarobkowym i majątkowym zobowiązanego. Obowiązek powyższy wygasa z upływem pięciu lat od orzeczenia rozvodu, chyba że ze względu na szczególne okoliczności sąd na żądanie uprawnionego przedłuży wymieniony termin pięcioletni (art 60 § 3 krio).

Obowiązek świadczeń alimentacyjnych między małżonkami po rozwodzie stanowi kontynuację obowiązku wzajemnej pomocy, powstałego przez zawarcie związku małżeńskiego (por. uchwała Sądu Najwyższego z 16 grudnia 1987, III CZP 91/86, OSNC 1988/4/42). Obowiązek taki powinien być ustalony w odpowiednim zakresie, celem zaspokojenia usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego. Czynnikiem decydującym może być w tym zakresie między innymi wiek, stan zdrowia małżonków czy zdolność do pracy zarobkowej.

W niniejszej sprawie powódka nie została uznana za wyłącznie winną rozkładu pożycia – Sąd Okręgowy w Krakowie rozwiązał małżeństwo stron bez orzekania o winie. Uprawnionym jest również twierdzenie, że Z. W. po rozwodzie znalazła się w niedostatku. Pojęcie to należy rozumieć jako brak środków na pełne pokrycie usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego, to jest na zapewnienie sobie normalnych warunków bytowych adekwatnych do wieku i stanu zdrowia, pomimo wykorzystania przez niego wszystkich dostępnych legalnie i w granicach rozsądku możliwości w celu uzyskania niezbędnych dochodów (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 7 września 2000 r., I CKN 872/2000, L..pl nr (...); z 5 lipca 2000 r., I CKN 226/2000, L..pl nr (...); z 28 czerwca 2000 r., IV CKN 662/2000, L..pl nr (...)).

Odnosząc powyższe do niniejszej sprawy wskazać należy, że powódka choruje od 1991 r. a rentę inwalidzką pobiera od 1994 r. Już zatem przed rozwodem jej źródłem utrzymania było świadczenie rentowe. W czasie trwania małżeństwa mogła jednak korzystać ze środków pochodzących z wynagrodzenia za pracę S. W.. Po rozwodzie natomiast jej dochody własne ograniczone zostały do renty. Z. W. jest osobą pozostającą pod stałą opieką psychiatryczną oraz neurologiczną, zażywającą regularnie lekarstwa, których koszt wynosi około 200 zł miesięcznie. Mieszka z synem, na którego pomoc nie może liczyć. Mężczyzna przebywa obecnie w zakładzie karnym, będąc skazanym za znęcanie się właśnie nad matką. Przed osadzeniem w więzieniu P. W. pracował jedynie dorywczo a zarobione środki przeznaczał na alkohol. Mężczyzna w zasadzie nie partycypował w kosztach utrzymania domu – przekazywane na ten cel pieniądze następnie odbierał od matki, gdy brakło mu na używki. Utrzymanie domu spoczywa więc tylko na barkach powódki. Uwzględniając sytuację osobistą powódki, wysokość jej świadczenia rentowego oraz wydatki związane z życiem codziennym oraz leczeniem należy uznać, że Z. W. po rozwodzie znalazła się w niedostatku – nie mogła sobie zapewnić normalnych warunków bytowych adekwatnych do wieku i stanu zdrowia, pomimo wykorzystania wszystkich możliwości uzyskania dochodu. Skutkiem takiego stanu rzeczy było zasądzenie w wyroku rozwodowym od S. W. na rzecz powódki kwoty 300 zł miesięcznie tytułem przyczyniania się do kosztów jej utrzymania.

Zgodnie z art. 60 § 3 krio obowiązek dostarczania środków utrzymania małżonkowi rozwiedzionemu wygasa z upływem pięciu lat od orzeczenia rozvodu, chyba że ze względu na szczególne okoliczności sąd na żądanie uprawnionego przedłuży wymieniony termin pięcioletni. Od chwili orzeczenia rozvodu między stronami upłynęło więcej niż 5 lat. Zdaniem Sądu w niniejszej sprawie zachodzą jednak szczególne okoliczności uzasadniające przedłużenie powyższego terminu. Jak wynika z przesłuchania powódki, środki pochodzące z renty oraz alimentów

od byłego męża wystarczają na utrzymanie w okresie, kiedy kobieta mieszka sama. Z. W. jest osobą schorowaną, wymagającą stałego nadzoru lekarzy specjalistów. Jest trwale częściowo niezdolna do pracy, pobiera świadczenie rentowe w kwocie niespełna 620 zł miesięcznie. Samodzielnie utrzymuje dom. Kobieta nie może liczyć na pomoc syna, który jest alkoholikiem oraz został skazany za znęcanie się nad powódką. Również pozwany, który początkowo pomagał powódce, zaprzestał takich działań. Z. W. jest więc zdana wyłącznie na siebie. Dochody z renty nie wystarczają na jej utrzymanie oraz skuteczne leczenie.

Biorąc pod uwagę powyższe roszczenie powódki o przedłużenie obowiązku alimentacyjnego S. W. podlegało uwzględnieniu. Z tych samych powodów niezasadne było powództwo wzajemnie S. W..

Przy ustalaniu wysokości obowiązku alimentacyjnego Sąd wziął pod uwagę usprawiedliwione potrzeby powódki oraz możliwości zarobkowe i majątkowe pozwanego. Jak wskazała sama powódka, łączna kwota świadczenia rentowego oraz alimentów dotychczas przekazywanych przez pozwanego pozwala jej się utrzymać. Kobieta podniosła, że jest to możliwe jedynie w okresie, kiedy mieszka sama. Gdy zamieszkuje z nią P. W., koszty utrzymania wzrastają a syn w nich nie partycypuje. Wskazać jednak należy, że według twierdzeń powódki mężczyzna ma orzeczoną eksmisję, która nie została przez kobietę wyegzekwowana. Nic zatem nie stoi na przeszkodzie, aby powódka doprowadziła do eksmisji syna, co zapewni jej możliwość utrzymania z wyżej wskazanych środków. Ponadto należy mieć na uwadze, że istnieje potencjalna możliwość zatrudnienia powódki w niepełnym wymiarze pracy, co również może zwiększyć wysokość jej dochodów. Skoro zatem powódka jest w stanie utrzymać się za kwotę obecnie otrzymywaną, mając jednocześnie potencjalną możliwość jej powiększenia, nie ma zdaniem Sądu podstaw, aby zwiększyć wysokość obowiązku alimentacyjnego pozwanego.

Powyższe okoliczności dały Sądowi podstawę do przedłużenia obowiązku alimentacyjnego S. W. i zasądzenia od pozwanego na rzecz powódki kwoty 300 zł miesięcznie poczynając od dnia 3 sierpnia 2015 r. Tego bowiem dnia upłynął 5 – letni okres, w czasie którego pozwany był zobowiązany do alimentowania powódki na mocy wyroku rozwodowego. Suma ta pozwoli zaspokoić usprawiedliwione potrzeby powódki a jednocześnie nie będzie zbyt uciążliwa dla pozwanego. W pozostałej części powództwo główne podlegało oddaleniu. Z tych samych względów sąd oddalił powództwo S. W. o ustalenie nieistnienia obowiązku alimentacyjnego względem byłej żony Z. W..

Na podstawie art. 333 § 1 pkt 1 kpc sąd nadał wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności odnośnie zasądzonej kwoty 300 zł tytułem alimentów.

Na podstawie art. 100 kpc Sąd zniósł wzajemnie koszty postępowania między stronami. Ponadto na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. 2014.1025 j.t.) Sąd nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa: kwotę 180 zł tytułem opłaty sądowej, kwotę 684,60 zł tytułem wydatków związanych z wynagrodzeniem biegłego psychiatry oraz kwotę 6 zł tytułem wydania powódce odpisu wyroku wraz z klauzulą wykonalności. Na mocy art. 96 ust. 1 pkt 2 powyższej ustawy powódka nie ma obowiązku ponoszenia powyższych kosztów.

1.08.2016r. SSR Gabriela Krawczyk